

UKF

Medlemsinformation 2 - nyhetsbrev aug. 2004

Årgång 18

Arkeologidagen sönd 22 aug 2004

Fornsigtuna - en kungsgårds historia, Signhildsberg kl 13, *UKF*
Billby - en vandring Fornsigtonas skugga kl 10, *Sigtuna museum*

Vi bekantar oss med stjärnhimlen - repris
Besök på Kvistabergs observatorium 8 sept kl 19

Fest i byn - den årliga föreningsdagen i Bro Centrum
UKF visar sin verksamhet lörd 18 sept fr kl 11

Högekulturer i USA före Columbus
Tre föredrag i svit varannan onsdag med början 29 sept

Fornsigtuna som forskningsprojekt
Påståenden och frågor

Den gränslösa lokalhistorien
Pris för lokalhistorisk forskning

Ormen Friskes undergång
Ett drama i kalla krigets skugga

Röde Orm på Sigtuna museum
Textilapplikation 90 m lång

Hemsidan - UKF:s viktigaste medel för publicering av forskningsresultat.
Byte till nytt webbhotell ger oss möjlighet att publicera mera.
Innehåller många artiklar som inte får rum i Nyhetsbrev och Kultur & Historia.
Ny internetadress: www.ukforsk.se; e-post ukf@ukforsk.se

Något om UKF:s pågående projekt och arbetsuppgifter

Bro d'River Boys and Girls
Julsånger på Klint - Julens dikter och sånger i Bro kyrka

Föreningen för
Upplands-Bro
Kulturhistoriska
Forskningsinstitut

Ordförande: Curt Dahlgren. Markviksvägen 19. 165 59 Hässelby, 0708-44 22 48
Skr: Börje Sandén, Målarvägen 19, 197 30 Bro. 08-582 405 15 pg 27 58 94-4
Upplys. Börje Sandén, 08-582 405 15. Telesvar 582 413 55. **E-post:** ukf@ukforsk.se
Forskarakademien: Bengt Borkeby, 581 656 59 **Webbplats:** www.ukforsk.se

Kulturarrangemang 2004 UKF och andra kulturorganisationer

UKF tar vanligen upp en deltagaravgift på 20-40:- för publika aktiviteter beroende på våra omkostnader. Tillsammans med den årliga medlemsavgiften är deltagaravgifterna en viktig inkomstkälla. Alla arrangemang är öppna för allmänheten. Tag gärna med vänner och bekanta

Favorit i repris - Röde Orm

Sigtuna museum,
Utställningshallen Stora Gatan 56 B
12 juni - 29 augusti
- en 90 meter lång textil applikation av konstnären Jordi Arkö i samarbete med Handarbetets Vänner (efter Frans G. Bengtssons romaner). Ett urval av de 200 litografierna ingår.
Utställningen visades för tio år sedan i Sigtuna. Sedan dess har den satts upp över hela världen.

Lörd 21 augusti, öppet hus 12.00 - 16.00

Bygdens dag i Tjusta (Håtuna och Håbo-Tibble)

Sång - musik - underhållning -
hantversksutställning - Tjusta handel m.m.
Utförligare annons i Bålsta-Upplands-Bro bladet
Arr: Hembygdsföreningen tillsammans med övriga föreningar och församlingarna.

Sönd 22 augusti, samling vid Signhildsberg i Håtuna kl 13.00. Billby kl 10. Ingen kostnad

Arkeologidagen 2004

1) Billby - en vandring i Fornsigtnas skugga.

Samling P-platsen SÖ om Billby gård kl 10
Billby har länge legat i skuggan av två betydelsefulla platser, Sigtuna och Fornsigtna. Vid en arkeologisk utredning våren 2004 påträffades ett stort antal nya fornlämningar, som har bidragit till en förbättrad och delvis ny helhetsbild av Billby.
Arr. Sigtuna museum

2) Fornsigtna - en kungsgårds historia

Samling på parkeringsplatsen vid Signhildsberg kl 13. Åk E18 mot Enköping. Tillfällig skyltning från väg 269 mellan Bro - Sigtuna, via Aske kursgård.
Arkeologiska undersökningar 1984-88 avslöjade en vikingatida kungsgård med tingshög, plåtåhus och husgrundsterrasser vid Signhildsberg i trakten av Håtuna kyrka i Upplands-Bro. Utgrävningarna gjordes av medlemmar i arkeologisektionen inom Stockholms läns hembygdsförbund under ledning av Riksantikvarieämbetet. Vi redogör för utgrävningarna och hur de kom till stånd samt berättar om de förutsättningar som finns för återupptagande av undersökningar av såväl forntida som påstådda medeltida byggnadslämningar Mer om detta på UKF:s hemsida. .
Arr. UKF och Signhildsberg

Onsd 8 sept kl 19.00. Kvistabergs observatorium, Bro

Vi bekantar oss med stjärnhimlen. Repris av vårens fulltecknade arrangemang. Professor Tarmo Oja ger exempel på aktuell astronomisk forskning om asteroiderna som cirkulerar kring jorden. Amatörastronomerna Conny och Johnny Ljung berättar om stjärnhimlen som före "vår alltför upplysta tid" var en del av människans vardag. Du får en snabbkurs i astronomins historia. Med hjälp av ett avancerat datorprogram demonstreras på filmduk himlakropparnas gång över himlen både nu och i gångna tider. Historien om hur Uppsala universitets observatorium kom till Bro.
OBS. Förhandsanmälan UKF: 08-582 40 515.
Kostnad 20:-
Arr. UKF och Kvistabergs observatorium

Sönd 12 sept.

Med buss till Fornsigtna från Stockholm Central/Klarabergsviadukten.

Arkeologiresor med Vera Torgilsson planerar ett besök vid Signhildsberg-Fornsigtna, där Börje Sandén guidar. Anmälan till Vera 773 00 21 för närmare upplysning om tid och pris.
Arr. Arkeologiresor och UKF

Torsd 16 sept. Bro bibliotek kl 19.00

UPPLANDS-BRO FÖR NYFIKNA

Börje Sandén ger några glimtar ur Upplands-Bros innehållsrika historia och svarar på publikens frågor.
Arr. Upplands-Bro bibliotek

Lörd. 18 sept. Bro Centrum från ca kl 11.

Fest i byn Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinstitut berättar om sin verksamhet vid den årliga föreningsdagen. Sånggruppen Bro d'River Boys med bl.a. Barbershop sånger.
Arr. Kultur & Fritid - Företagarföreningen - Föreningslivet - Brohuset

Tre onsdagar: 29 sept, 13 okt, 27 okt, kl 19, Villa Skoga, Gamla landsvägen 4, Kungsängen, nära pendeltåget. Kostnad 40:- per gång

Kulturmånad i kommunen

Högekulturer i Nord-Amerika före Columbus 1) Storhusbyggarna i Chaco Canyon. Om det märkvärdiga Anasazifolket. 2) Bland matematiker

och astronomer i Ohio. Den 2000-åriga Hopewellkulturen. 3) Cahokia - en tusenårig jättemetropol i Mississippidalen. Huvudstaden i ett stort kulturrrike. Två av kulturerna använde sig av processionsvägar i likhet med vårt Rösaring. Tre föredrag av prof. emeritus **Jens Tellefsen**, Tekniska högskolan i Stockholm. Föredragshållarens fylliga beskrivning av innehållet finns på www.ukforsk.se Kostnad 40:- per gång. För en del år sedan ledde han en kurs hos oss om hur forntida teknik och vetenskap kan utläsas genom arkeologiska observationer.

Arr. UKF och Studieförbundet Vuxenskolan

Onsd 29 sept. kl 19, Villa Skoga, Gamla landsvägen 4, Kungsängen

Högekulturer i Nord-Amerika före Columbus - 1 **1) Storhusbyggarna i Chaco Canyon.**

Ett folk som bodde i nuvarande Arizona, New Mexico och Colorado och uppförde väldiga byggnader inne i enorma grottor. Mellan deras bosättningar anlades processionsvägar, spikraka och ibland många mil långa. Jens Tellefsens utförligare presentation på UKF:s hemsid. Kostnad 40:-

Arr. UKF och Studieförbundet Vuxenskolan

Tisd 12 oktober, Hembygdsgården Klint, Prästvågen 8, Bro, kl 19.00

Kulturånad i kommunen

"Bro på den gamla goda tiden", Erik Vinnars, son till lanthandlare Viktor Jonsson, berättar om tiden 1930 - 1950. Servering: kaffe med dopp

Arr. Bro-Lossa hembygdsgården

Onsd 13 okt. kl 19, Villa Skoga, Gamla landsvägen 4, Kungsängen

Högekulturer i Nord-Amerika före Columbus - 2 **2) Bland matematiker och astronomer i Ohio.**

Den 2000-åriga Hopewellkulturen Denna indiankultur är obekant för de flesta amerikaner, trots att den verkat mitt i USA.

Kostnad 40:-Arr. UKF och Studieförbundet Vuxenskolan

Onsd 27 okt. kl 19, Villa Skoga, Gamla landsvägen 4, Kungsängen

Högekulturer i Nord-Amerika före Columbus - 3

3) Cahokia - en tusenårig jättemetropol i Mississippidalen. Huvudstaden i ett stort kulturrrike. Enligt arkeologiska utgrävningar kan det ha bott nära 20000 människor i trakten av St Louis Kostnad 40:-

Arr. UKF och Studieförbundet Vuxenskolan

Lörd 30 okt. Villa Skoga, Kungsängen

Historisk dag - Upplands-Bro i forntid, nutid och framtid.

Medverkande bl.a. kommunalrådet Håkan Heglert , Börje Sandén. Se utförligare program längre fram Arr. ABF

Tisd 9 nov. Hembygdsgården Klint kl 19, Prästvågen 8, Bro

"Brogård i hembygdsperspektiv"

Börje Sandén berättar och visar bilder från forntid till nutid. Framlidne inspektoren Gunnar Erikssons film om ett jordbruksår på 50-talet visas, liksom ett urval av stillbilder som han donerat till hembygdsgården. Dessutom årets skörd av bilder från ett Brogård som väntar på sin nya framtid. Senaste nytt om gårdens förvandling till golfbanor, kursgård och Whiskeydestilleri.

Servering: Kaffe med dopp

Arr. Bro-Lossa hembygdsgården

Onsd 17 nov. (**preliminärt datum**) Säbyholms Naturbruksgymnasium, huvudbyggnaden, kl 19.

Från Magna Sunnerdahls hemskola på landet 1911 till dagens Naturbruksgymnasium.

Lär känna din bygd. Historik över en svunnen epok - frågan om skolans framtid. Här myntades namnet "Bro d'River Boys" vid 1950-talets slut. Dagens medlemmar ger en återblick på repertoaren genom tiderna. Fler upplysningar lämnas senare.

Arr. UKF och Naturbruksgymnasiet

Onsd 8 dec. Hembygdsgården Klint, kl 19, Prästvågen 8, Bro

Julsånger m.m.

Traditionsenligt kommer Bro d'River Boys and Girls att framföra de sköna julsångerna med några tillskott i repertoaren.

Servering: Kaffe med dopp.

Arr. Bro-Lossa hembygdsgården

Trettondagen 6 januari 2005. Bro kyrka kl 18.

Julens sånger och dikter med Bro d'River Boys and Girls i Bro kyrka

Dikterna är hämtade ur Hjalmar Gullbergs Den heliga natten och Familj på flykt och spänner över tiden från Jesu födelse till familjens flykt till Egypten. I den senare avdelning några mer "världsliga" julsånger.

Svenska och utländska julsånger.

Arr. Bro församling

Fornsigtuna som forskningsprojekt?

Är tiden mogen för en fördjupad grundforskning kring vissa obesvarade frågor vid tiden kring Sigtunas uppkomst och kristendomens etablering i Sverige?

Några punktvis uppställda fakta och frågor kring Fornsigtuna med anledning av den diskussion som under senaste halvåret förts på UKF:s hemsida, framförda offentligt vid exkursionen till Fornsigtuna 2004-05-16. Se Nyhetsbrev 2004:1 och hemsidan.

Det har funnits medeltida ruiner i Fornsigtuna beskrivna av:

- Aschaneus 1612, Rannsakningarna 1667 och 1672
- medeltidsforskningen känner inte till dem.
- ingen hänvisning till Aschaneus eller Rannsakningarna i en doktorsavhandling om Borgar och befästningar i det medeltida Sverige
- Fornsigtuna avvisas eftersom en saga kopplats hit (Habor och Signhild)
- men här blandas orsak och verkan samman; bara för att man inte kan lita på en gammal saga har ruinerna nonchalerats
- man måste tänka tvärt om (som jag skrev i hembygdsboken 1984); det faktum att här fanns ruiner är orsaken till att sagan förlades hit (platser för sagan har ju pekats ut på många ställen: på Västkusten och Östkusten, Danmark och Norge)

Medeltida Fornsigtuna är av forskningen känt som en obetydlig enhet

- som räntebärande inkomstkälla för kungen och tidvis kyrkan
- det var därför som kyrkan ville ha tillbaka Fornsigtuna på 1170-talet menar man

Vem åstadkom ovan omtalade byggnadslämningar?

- Kung Birger undertecknade en handling i Fornsigtuna 1299 (då ännu ej myndig och krönt)
- på sin kungsgård i Håtuna blev han tillfångatagen 1306
 - har hans far Magnus Ladulås byggt något här?
 - har hans farfar Birger Jarl byggt något här?
 - har Birgers bröder Erik och Valdemar byggt något här?
 - har den efterföljande Magnus Eriksson byggt något?
 - har någon av de många följande utländska kungarna byggt något?
- Om så varit fallet borde bygget ha registrerats någonstans i svenska annaler
- om så inte är fallet blir tanken svindlande - kan lämningarna ha tillkommit i tidig medeltid?

Man byggde inte stenhus i Sverige förrän på 1200-talet - enligt all erfarenhet

- tänk om det var den missionerande kyrkan som byggde här,
- den dåtida europeiska gemenskapen hade resurser, långt utöver den inhemska förmågan
- ute i Europa byggde man stenhus/tegelbyggnader 1000 år tidigare
- det var franska byggnadsarbetare som började bygga domkyrkan på 1200-talet
- vad hindrar att kyrkan redan tidigare började uppföra stenhus åt sig i Sverige?

Vad skulle kyrkan ha haft för anledning att bygga något vid Fornsigtuna?

- det var ju farligt att vara biskop i det hedniska Sverige
- det bör ha varit angeläget att skapa en säker plats för Sigtunabiskopen
- 1088 dödades en biskop i - eller vid - Sigtuna
- 1215 gav påven tillstånd att flytta ärkebiskopssätet tillbaka till Sigtuna
- senare på 1200-talet ville domkapitlet flytta kyrkan till Sigtuna

Märkligt att religionshistorikerna aldrig "hittat" något biskopssäte i Sigtuna

- ett biskopssäte bör ha funnits hävdar somliga
- har man bara letat i Sigtuna stad?
- Biskopsborg i Fornsigtuna?

Varför var påven Alexander så angelägen att få tillbaka FornSigtuna som under de första sigtunabiskoparna tillhört kyrkan?

- Forskningen framhåller att Fornsigtuna och två andra namngivna orter i Uppland enbart varit en inkomst-källa
- kan det ha funnits andra motiv till kyrkans intresse av Fornsigtuna?

Åter till de först framställda problemen

- när skapades byggnadslämningarna vid Fornsigtuna? Detaljerna i historien om kungsgården Fornsigtuna är i många stycken en hypotes.
- det finns säkert flera förklaringsmodeller.

En brett upplagd grundforskning torde behövas.

- Det medeltida byggnadsresterna tycks vara ett problem
- går det att hävda att de aldrig funnits?
 - om de funnits - går det att ta reda på under vilka förhållanden de skapats?

Hur kom ruinerna bort i forskningen?

- finns inte i Christian Lovéns avhandling 1996 om Borgar och befästningar i det medeltida Sverige

Hur kom de bort i naturen?

- frågor och åtgärder efter tillkomsten av 1666 års fornminneslagstiftning
- undersökning med georadar borde kunna ge en indikation i någondera riktningen

Några förslag på källor att studera.

- i Vatikanens arkiv
 - i Rålambska arkivet på KB
 - i de la Gardieska arkivet
 - i riksantikvariens Johan Hadorphs handlingar
- Börje Sandén 16 maj 2004*

Pris för stads- och kommunhistoriska insatser år 2004 tilldelat Börje Sandén vid Upplands-Bro Kulturhistoriska Forskningsinst.

Den gränslösa lokalhistorien

UKF och dess forskningsverksamhet i Upplands-Bro blev uppmärksammas när Börje Sandén den 19 april 2004 var inbjuden att vid Stockholms universitet berätta om "Lokalhistorisk forskning à la Bro". Ytterligare ett par lokalhistoriker från Sverige och Norge talade om sin resp. verksamhet. Det övergripande ämnet för dagen var "Den gränslösa lokalhistorien".

Med uttrycket "den gränslösa lokalhistorien" vill man framhålla att den lokala forskaren inte begränsar sina studier och forskning till ett visst fack utan utnyttjar kunskaper från vitt skilda forskningsområden för att belysa en bygds historia. För hembygdsforskaren har "ämnetsområde" en geografisk begränsning, vilket medför att det kan bli nödvändigt att ägna sig åt en hel rad av ämnesområden: historia, arkeologi, geologi, geografi, folkliv och djur- och växtliv. Det är när för bygden relevant kunskap från dessa områden smälter samman som nya infallsvinklar till uppkomna frågor kan få en lösning. Ledstjärnan för hembygdsforskarens arbete blir ett tvärvetenskapligt betraktelsesätt. Det var ett antal konkreta exempel på detta arbetssätt som Börje Sandén ombetts att berätta om.

År 2004 är det 85 år sedan Stadshistoriska institutet bildades på initiativ från dåvarande Svenska Stadsförbundet. Yngve Larsson var en drivande kraft i sammanhanget. Han har också fått ge namn åt det pris institutet började utdela 1994 i anslutning till 75-årsjubileet. Detta år utdelades det för fjärde gången.

Citat ur kallelse / inbjudan

Temat för denna dag är Den gränslösa lokalhistorien. Tre framstående lokalhistoriker kommer att reflektera kring ämnet från sina skilda utgångspunkter. Var börjar och var slutar lokalhistorien? Finns det skillnader mellan stadshistoria, kommunhistoria och lokal-

historia? Vad består i så fall olikheterna av? Om inga skillnader finns, varför har vi så många namn på samma sak? Är lokalhistoria obunden av nationsgränser eller finns det till exempel en svensk och en norsk variant? Vem bestämmer över lokalhistoriens innehåll?

I samband med föredragen tilldelades Börje Sandén Yngve Larssons pris för stads- och kommunhistoriska insatser 2004.

“Yngve Larsson pris för stads- och kommunhistoriska insatser tilldelas år 2004 Börje Sandén Han får priset för ett hängivet arbete i lokalhistoriens tjänst under en lång följd av år. Detta arbete har bland annat bestått i att:

- * utförligt dokumentera Bros historia genom tiderna,***
- * genom egna skrifter diskutera Bros roll i den svenska historien,***
- * och inte minst har det handlat om att entusiasmera och inspirera andra till lokalhistorisk verksamhet***

Priset instiftades 1994 av Svenska Kommunförbundets styrelse och utdelas av Stadshistoriska nämnden, som också fungerat som prisjury. Prissumman för år 2004 är på 15.000 kronor.

Stockholm den 13 april 2004

***Å Stadshistoriska nämndens vägnar
Lars Nilsson Professor, föreståndare”***

Stads- och kommunhistoriska nämnden består av följande ledamöter.

Valda av Svenska Kommunförbundet är: Mikael Gustafsson (Tyresö), Bo Per Larsson (Stockholm), Lennart Löf (Stockholm) och Margareta Schwartz (Stockholm).

Vald av Stockholms universitet är professor Göran Dahlbäck (Stockholm).

Valda av Stads- och kommunhistoriska samfundet är: professor Bengt Berglund (Göteborg) och docent Thord Strömberg (Örebro).

Ordförande i nämnden är Lennart Löf, vice ordförande Thord Strömberg och sekreterare professor Lars Nilsson.

Hänt sedan sist

Våra publika arrangemang under våren var välbesökta. Vid samkvämen med *föredrag och musikinslag* på **Tammsvik** i Låssa och **Skällsta** i Håtuna infann sig ca 90 personer, fler kunde vi inte ta emot. På bägge ställena blev vi bjudna på kaffe med bröd och kakor. Vi tackar för den rikliga förplägnaden. Varje deltagare på Tammsvik fick ett ex av historieboken som togs fram inför företagets 25-årsjubileum.

Som brukligt vid denna typ av sammankomster under rubriken *Lär känna din bygd* blev det **lokalhistoria** kombinerad med något aktuellt ämne inom **UKF:s forskningsverksamhet**.

På Tammsvik i form av korta inslag av föreståndaren och från dem som arbetar med UKF:s kommande hembygdsbok och en redogörelse för de databaser med lokalhistoria som byggts upp sedan mitten av 80-talet.

På Skällsta var det premiär för ortsbefolkningen att få se Karl-Erik Karlssons utställningshall med konst och jakttroféer. Temat i övrigt var **Håtuna i gammal tid**, då såväl Håtunaleken som Fornsigstuna behandlades. Händelserna vid tiden för Håtunaleken resulterade i vårt lands första grundlag, enligt vilken ingen får fängslas utan laga rättegång. Inte heller får extra skatter utfärdas utan folkets godkännande.

Vidare följde en bildvisning av de arkeologiska undersökningarna vid Fornsigstuna 1984-88, samt en presentation av bakgrunden till de frågeställningar som ligger bakom Börje Sandéns påståenden att forskningen kring de medeltida byggnadslämningarna vid Fornsigstuna-Signhildsberg försumrats. De återges kortfattat på annan plats i detta nummer.

Allmänhetens intresse för **vårens exkursion till Fornsigstuna** var mycket större än väntat, nämare 100 personer, och det utan annan annonsering än i Nyhetsbrevet, hemsidan och kommunens annonsering i lokaltidningen Mitt i Upplands-Bro. Våra fornminnesplatser lockar intresserade långt utanför kommunens gränser. Se bara hur de tre exkursioner till Rösaring för ett år sedan drog sammanlagt ca 170 deltagare.

Under ett 10-tal år har UKF arrangerat visningar av arkeologiskt undersökta platser i kommunen på den "officiella" Arkeologidagen. I år väljer vi Fornsigstuna, trots den välbesökta visningen i våras, eftersom arrangemanget sker i Riksantikvarieämbetet regi och därför når långt utanför UKF:s nätverk.

Besöken på **Kvistabergs observatorium** har också blivit publik succé. Onsd 8 september blir det en 3:e visning. **Förhandsanmälan** till UKF 08-582 405 15.

Exkursionen till det som är kvar av **grafitgruvan vid Skällsta i Håtuna** och den näraliggande **Ingvarstenen** lockade 50-talet deltagare. Harald Agrell, geolog vid SGU, trodde sig ha en förklaring till varför experterna bland bergartsgeologerna var så tystlåtna när det gäller Sveriges kanske största grafityndighet. Han menade att de inte kan förklara varför det finns grafit i Uppland, där sådan inte borde finnas. Agrell tror att malmkroppen skapats under helt andra förhållanden och i en långt mer avlägsen tid. Nu finns det kanske visst hopp om att någon forskare tar sig an fenomenet i Skällsta.

Aktuella arbetsuppgifter och projekt

De obesvarade frågorna kring **Fornsigstuna** tvingar fram studier av handskriftsamlingar på bl.a. KB och sökande i arkiv och litteratur. Vi har också gjort en första undersökning av marken med georadar, som ställts till förfogande av en medlem i UKF. Likaså har en omfattande e-postkorrespondens ägt rum med forskare av olika slag.

En grundlig genomgång av **båttrafikens betydelse** genom tiderna pågår. Till vår hjälp har vi fått Lennart Rydberg, den idag främsta kennaren av ångbåtstrafiken på Mälaren, som spelade en så utomordentligt stor roll för folket i Upplands-Bro. Vi rekognoserar och undersöker över 20-talet gamla ångbåtsbryggor och försöker finna bilder av båtar och bryggor i kommunen.

Ett upprop:

Har du gamla bilder av ångbåtar eller kan du ge tips om personer som har sådana hör av dig till Lennart Danielsson, 582 467 84.

Modern teknik underlättar forskningen

Lokalhistorisk forskning är mycket ofta förknippad med **gamla handskrivna handlingar**. I Herman Svenngårds arkiv finns 100-tals avfotograferade handlingar på äkta fotopapper. Dyrt och tidsödande. Nu tar vi vår digitalkamera med till landsarkivet, efter några minuter har man hämtat fram den stora boken med sockenstämmoprotokoll åt oss. Vi får låna ett grupprum. Vi fotograferar sida efter sida, en håller i kameran, två bläddrar bladen och skjuter boken i rätt läge på det låga bordet. På 2 timmar har vi knäppt ca 350 textsidor i befintlig belysning. Naturligtvis tar vi också några bilder i färg av boken. Vi åker hem och ett dygn senare har vi alla sidorna på papper, beskurna och anpassade i storlek till A4-format, färdiga att tas om hand för renskriving i ordbehandlingsprogrammet. Skulle vi beställt kopior från arkivet är priset 4:- styck.

Vandringsleder i Upplands-Bro

Kommunen och landstinget har för många år sedan anlagt strövstigar och en kulturstig på den stora Rösaringsåsen. Ingen av dem har råd med underhåll. Vi är några som satt dit saknade markeringar och gjort ny karta och kort beskrivning som finns på hemsidan och lagt kopior i lådan vid parkeringsplatsen.

Jordbruksåret på Brogård i mitten av 1950-talet

Framlidne ispektoren Gunnar Eriksson har lämnat efter sig en stor samling färgdiabilder om arbetet på gården. Dessa bilder blir nu digitaliserade och organiseras i en datorpresentation för visning på filmduk tillsammans med nytagna bilder av alla byggnaderna på gården. En bildokumentation innan golfbanorna och Whiskeydestilleriet börjar byggas.

Vi skriver i Upplands-Bro

Många minns dåvarande kulturnämndens projekt som fick Upplands-Brobor att skriva om sin vardag och sina minnen från bygden. Det var i slutet av 70-talet och några år framåt. Mer än 80 stencilerade häften gavs ut, de flesta utgjorde minnen av livet i gångna tider. Vi arbetar nu med att tillsammans med den skriftliga sammanfattning av ca 200 längre och kortare bandade intervjuer med orsbor som UKF sedan länge har i sin databas, göra denna värdefulla Upplands-Bro-historia tillgänglig på hemsidan. Du kanske redan har lyssnat på Erik Rexhammars berättelse om hur den första teaterföreningen i Bro kom till.

Kyrkan som informationsmedium för staten

I Kultur & Historia 2001:2 presenterade vi vårt projekt om de kungörelser som lästes upp från predikstolen, vid sockenstämmor och på häradstingen. På hemsidan visas de under rubriken Dåtidens Rapport och Aktuellt. Sedan något år ligger ca 500 A4-sidor med denna viktiga information till svenska folket på vår hemsida.

När vi nu har större utrymme till vårt förfogande kommer ännu mer att läggas ut på nätet allteftersom korrekturläsningen blir klar. Särskilt landshövdingens kungörelser är intressanta för de berör ju vårt län. Det är första hälften av 1800-talet som vi för närvarande arbetar med.

UKF:s dokumentsamling.

Framtiden för den stora samling av böcker, kartor och bilder på såväl papper som film och datormedia liksom bandintervjuer, databaser med fakta och pärmor med skriftliga sammanfattningar och insamlade fakta är i högsta grad osäker. När UKF bildades var tanken att materialet på sikt skulle bli ett komplement till kommunens hembygdssamling. **Men det finns ingen kulturnämnd!**

Datorns betydelse i den lokalhistoriska forskning

Det interna forskningsarbetet tar sig flera uttryck. När UKF-bildades 1987 var det en uttalad målsättning att en *humanistisk verksamhet också borde kunna utnyttja modern datorteknik*. Så har också blivit fallet i hög grad. Vi använder inte bara datorn för skrivända-mål. Redan i början av 90-talet hade vi äran att få visa våra databaser för historiska institutionen vid Stockholms universitet.

Vi lagrar stora mängder *data i databaser*, som med gemensam sökfunktion på några sekunder finner önskat sökord i ca 30 000 dataposter och ordbehandlingsfiler. I denna form finns materialet endast internt. På hemsidan finns en kortfattad beskrivning i "Datorn i hembygdssforskningens tjänst".

Som bekant har vi också ett system för utskrift av *häften och böcker i begränsade upplagor*. Numera kan även tryckerier skriva ut böcker i 100-tal i stället för 1000-tal, vilket ända tills helt nyligen varit deras standard. Därför rekommenderar vi nu föreningar och privatpersoner att i första hand själva göra sina utskrifter i ordbehandlingsprogram som sedan tryckerierna kan ta hand om.

Hemsidan har blivit det *viktigaste medlet för att göra forskningsresultaten tillgängliga*.

Annonseringen av våra publika arrangemang är i själva verket en mycket liten del av den datamängd som finns på hemsidan. I våras bytte vi till ett webbhotell som kan ta emot den ständigt ökande mängden fakta.

Allteftersom den billigare formen av bredband direkt på telefonledningen sprids bland allmänheten kan våra texter, kartor och bilder mycket snabbare tas emot. Den som inte har fast avgift för sin internetanslutning kan tillfälligt lagra intressanta filer och/eller skriva ut dem på papper.

I förra nyhetsbrevet visades en lista över *ämnetsområden*. En nu aktuell artikel som inte får rum i nyhetsbrevet är den om *Olav den Heliges seglats i Mälaren för 1000 år sedan*. Berättelsen är en av de allra äldsta som beskriver några platser i Sverige, däribland Fornsigstuna, Stäksund med sin borg och mälareviken Skarven mellan Stäket och Sigtuna.

På hemsidan finns också den fullständiga artikeln om *vikingafärder med anknytning till vår bygd*, som Börje Sandén skrev för tidningen Mälarenstaden.

På internet kan du också se hur den *reviderade upplagan av hembygdssboken från 1984* växer fram. Där finns sedan länge artiklar som är tänkta för en CD/DVD med kommentarer till artiklarna i hembygdssboken. I väntan på den stora revideringen publiceras nu successivt en lätt korrigerad av artiklarna från 1984. Boken är ju slutsåld sedan 15 år tillbaka.

Vikingaskeppet Ormen Friskes undergång

Ett drama i det kalla krigets skugga

Vi som är äldre minns nog det olycksaliga vikingaskeppet som gick under i en storm på Nordsjön några år efter Andra världskriget. Det var en kopia av det berömda norska Gokstadsskeppet. Orsaken sades vara att det föll i bitar när det utsattes för stormvågorna i samband med att det sökte nödhavn på den tyska ön Helgoland. I svensk press undanhölls, troligen av utrikespolitiska skäl, viktiga fakta om förlisningens förlopp. 15 unga svenskar omkom, några döda kroppar och vrakspilror spolades upp på stränder i Tyskland och Danmark. Det ryktades om att skeppet skulle ha hamnat i ett regn av amerikanska bomber. Trots påstötningar från Tyskland och anhöriga utreddes aldrig olyckan av svenska myndigheter.

Läs Rune Edbergs grundliga dokumentation på 290 sidor, rikligt försedd med fotografier både före och efter olyckan. Södertörn Archeological studies 2. ISBN 91-628-5977-3. 295:- Kan beställas på pg 65 90 03-8. rune-edberg@telia.com. 08/89 06 39

Årsmöte och verksamhetsberättelse

Efter omval och nyval:

Styrelsen

Curt Dahlgren, ordf

Börje Sandén, sekreterare och kassör

Bengt Borkeby, forskarakademin

Sophie Hedin

Bo Palmehorn

Thore Isaksson

Håkan Norelius

Conny Ljung

Ulla Zertterberg, suppl.

Johnny Ljung, suppl

Revisorer

Lennart Stigle

Lennart Danielsson

Årsavgiften höjs till 100:-

Främst betingad av ökade kostnader för Nyhetsbrevet.

Tidigare har kommunen bidraget med tryckkostnaderna. Portot har också ökat.

Verksamhetsberättelsen finns att läsa på hemsidan under Mer om UKF och i UKF:s pärmar på biblioteken i Bro och Kungsängen. Vissa delar av den är ganska lika år för år, såsom Allmän föreningsverksamhet, projekt, samarbete med andra organisationer, årsabonnemang på tidskrifter, årsböcker, medlemskap i andra likartade föreningar. Jämför med berättelsen i nyhetsbrev 2003:1

Extra information via e-post

Om du inte redan finns på listan för extra UKF-information via e-post och vill ha sådan skicka ett mail så läggs du till listan. Om du har råkat hamna på listan men inte vill ha information den vägen ber vi dig göra sammalunda.

Information om UKF:s Hemsida - Webbplats

Sevärdheter i Upplands-Bro - turistisk information

Ämnesområden - huvudrubriker för artiklar

Aktuellt för UKF

- aktuella publika aktiviteter

- aktuella artiklar

Sökfunktionen - hittar sökord i textmassan

- Större textfiler visas i det s.k. PDF-formatet

- OBS. Om de läser dem via sökfunktion blir de möjliga att också läsa i vanliga HTML-formatet, men då kan inte sidans interna länkar till andra platser läsas

Nyheter/Faktaartiklar - kronologisk ordning med

senast inlagda/reviderade artiklar överst

Hembygdsboken Det hände i Upplands-Bro

1) några helt reviderade kapitel

2) originalartiklar från 1984 i lätt redigering ofta med nya bilder

3) utförliga kommentar till artiklarna läggs in fortlöpande

Ortsbor berättar - fylls ständigt på

Länkar till antikvariska institutioner

Bli medlem genom insättning av 100:- på pg 27 58 94-4, gäller 2004-2005.

Kommunen bjuder inte längre på tryckningen av vårt nyhetsbrev. Medlemsavgiften är ett viktigt bidrag för fortsatt utgivning av Nyhetsbrevet.

